

Offshore Windpark Scheveningen Buiten

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

7 september 2007 / rapportnummer 1532-46

commissie voor de milieueffectrapportage

Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat
mevr. J.C. Huizinga-Heringa,
Postbus 5807
2280 HV Rijswijk

uw kenmerk
WSV/0891

uw brief
25 april 2007

ons kenmerk
1532-47/Dr/Br/ah

onderwerp
Toetsingsadvies over het MER Offshore
Windpark Scheveningen Buiten en de
aanvulling daarop

doorkiesnummer
(030) 234 76 06

Utrecht,
7 september 2007

Geachte mevrouw Huizinga-Heringa,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Offshore Windpark Scheveningen Buiten en de aanvulling daarop.

Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag het (ontwerp)besluit en de evaluatiedocumenten krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

drs. L. van Rijn-Vellekoop
Voorzitter van de werkgroep m.e.r. Offshore
Windpark Scheveningen Buiten

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiemer.nl

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Offshore Windpark Scheveningen Buiten en de aanvulling daarop

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieueffectrapport over Offshore Windpark Scheveningen Buiten en de aanvulling daarop,

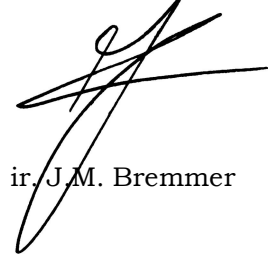
uitgebracht aan Ministerie van Verkeer en Waterstaat door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

de werkgroep m.e.r.
Offshore Windpark Scheveningen Buiten,

de secretarissen

dr. G.P.J. Draaijers

ir. J.M. Bremmer

de voorzitter

drs. L. van Rijn-Vellekoop

Utrecht, 7 september 2007

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. OORDEEL OVER HET MER	3
2.1 Algemeen	3
2.2 Toelichting op het oordeel.....	4
2.2.1 Inrichtingsvarianten en meest milieuvriendelijk alternatief.	4
2.2.2 Energieopbrengst	4
2.2.3 Vogels.....	5
2.2.4 Onderwaterleven	9
2.2.5 Effecten op scheepvaartveiligheid.....	12
2.2.6 Visuele verstoring.....	13

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 25 april 2007 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
- 1a. Brief van het bevoegd gezag d.d. 26 juni 2007 waarin de Commissie uitstel wordt verleend om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in de Staatscourant nr. 88, d.d. 9 mei 2007
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

Evelop heeft het voornemen om op ca. 30 km uit de kust, ter hoogte van Scheveningen, het offshore windpark Scheveningen Buiten te bouwen. In het voorkeursalternatief bestaat dit uit 89 windturbines met een ashoogte van 77 meter en een vermogen van 3,6 MW. Het windpark beslaat een oppervlakte van ca. 31 km² (exclusief veiligheidszone). De op te wekken elektriciteit zal, na spanningstransformatie door middel van een transformatorstation, via een elektriciteitskabel naar het vaste land worden getransporteerd. De aanlanding van de elektriciteitskabel zal plaatsvinden bij Noordwijk aan Zee en daar aansluiten op het elektriciteitsnet.

Voor de realisatie van het voornemen dient een vergunning op grond van de Wet beheer rijkswateren (Wbr) te worden aangevraagd bij de Minister van Verkeer en Waterstaat (V&W). Het Milieueffectrapport (MER) dient als onderbouwend document bij de besluitvorming over de vergunningaanvraag.

Bij brief van 25 april 2007¹ heeft Rijkswaterstaat Dienst Noordzee, als vertegenwoordiger van de Minister van V&W, de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde MER. Het MER is op 9 mei 2007 ter inzage gelegd².

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen en deze gebruikt in haar advisering. Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER, zoals vastgesteld op 2 maart 2006;
- op eventuele onjuistheden;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁵.

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen, en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit over het windpark. Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een *essentiële tekortkoming*. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegd gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

⁴ Zie bijlage 4 voor een lijst hiervan.

⁵ Wm, artikel 7.10

De Commissie heeft bij toetsing van het MER aan de vastgestelde richtlijnen en de wettelijke inhoudseisen tekortkomingen geconstateerd, die zij essentieel acht voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de verdere besluitvorming. Daarop heeft het bevoegd gezag om aanvullende informatie gevraagd. Deze informatie⁶ (verder de aanvulling) is op 12 juli 2007 aan de Commissie ter beschikking gesteld en vervolgens bij de beoordeling betrokken. De Commissie adviseert de aanvulling zo spoedig mogelijk openbaar te maken doch uiterlijk bij de standpuntbepaling over de vergunningverlening.

⁶ Aanvulling MER Offshore Windpark Scheveningen Buiten, d.d. 12 juli 2007

2. OORDEEL OVER HET MER

2.1 Algemeen

De Commissie is van oordeel dat **de essentiële informatie in het MER en de aanvulling daarop aanwezig** is om het milieubelang een volwaardige plaats te kunnen geven in de besluitvorming over de Wbr-vergunning.

Aanvulling op het MER

In het MER was onvoldoende informatie aanwezig om met zekerheid te kunnen stellen dat nabijgelegen Natura 2000-gebieden, in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen, niet worden aangetast. Daarnaast is onvoldoende informatie beschikbaar over mogelijke schade aan kwetsbare populaties van soorten die bescherming genieten op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn⁷. De Commissie heeft geadviseerd in een aanvulling op het MER:

- aan te geven of naast de soorten die van belang zijn voor de Voordelta ook soorten uit andere Natura 2000-gebieden - voor zover relevant in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen - gevolgen kunnen ondervinden van het windpark afzonderlijk, of in cumulatie met andere activiteiten. Naar verwachting kan deze beoordeling zich beperken tot de Kleine Mantelmeeuw (vanwege de grote actieradius van deze soort) en zeezoogdieren;
- aan te geven of soorten van Annex 1 van de Vogelrichtlijn of andere soorten waarvan >1% van de flyway-populatie het studiegebied passeren significante gevolgen kunnen ondervinden van het windpark (aantasting leefgebied, barrièrewerking, aanvaring met turbines) afzonderlijk en in cumulatie met andere activiteiten;
- een nadere inschatting te maken van het voorkomen van de Bruinvis in het studiegebied (op enig moment en individuen die in de loop van het jaar hiervan gebruik maken) en na te gaan of hierdoor de conclusies ten aanzien van effecten wijzigen;
- de gevolgen voor de Gewone en Grijsze Zeehonden op de Hinderplaat (aléén nodig indien het betreffende kabeltracé gekozen wordt).

In de aanvulling op het MER is voldoende basisinformatie over bovenstaande punten beschikbaar gekomen. In paragraaf 2.2.3 en 2.2.4 van dit advies wordt hier nader op ingegaan.

In het MER en de aanvulling daarop wordt zowel bij zeehonden en Bruinvissen het effect van heien als niet significant beschouwd omdat het zou gaan om een zeer klein deel van de Noordzeepopulatie. Daarnaast wordt gesteld dat de zeehonden en Bruinvissen tijdens heiwerkzaamheden het windpark zullen mijden en dat ze snel na beëindiging van de werkzaamheden deels weer zullen terugkeren, behalve in de zone waar de geluidbelasting als gevolg van de windturbines te hoog is.

De Commissie plaatst hier de volgende vraagtekens / kanttekeningen bij:

⁷ Buiten de 12-mijlszone is sprake van rechtstreekse werking van de Vogel- en Habitatrichtlijn omdat de EEZ (nog) niet binnen bereik van de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet is gebracht. Zie ook voetnoot 9.

- Op basis van de veronderstelde dichtheden in het windpark en het oppervlak van de beïnvloedingszone moet aangenomen worden dat het om aanmerkelijk hogere aantallen zeezoogdieren kan gaan dan genoemd in het MER en de aanvulling daarop.
- Om significante gevolgen te kunnen uitsluiten acht zij een nadere kwantitatieve onderbouwing van de effecten van (mitigerende maatregelen bij) heien noodzakelijk.
- Uit onderzoek in het kader van de offshore windparken Horns Rev en Nysted kunnen bij zeezoogdieren geen éénduidige conclusies getrokken worden over de periode waarin de dichtheden van vóór de ingreep weer zijn bereikt .
- Er bestaan aanzienlijke onzekerheden over de cumulatieve effecten van het windpark met andere activiteiten (waaronder andere windparken).

De Commissie concludeert dan ook dat, gezien de kennisleemtes en onzekerheden in de effectbepaling, significante gevolgen van onderwatergeluid op zeezoogdieren op voorhand niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten.

- De Commissie adviseert bij de verdere besluitvorming over de vergunningverlening rekening te houden met:
 - de consequenties van bovenstaande gelet op het afwegingskader van artikel 6 van de Habitatrichtlijn⁸;
 - de mogelijkheden voor mitigerende maatregelen⁹;
 - de monitoring van zeezoogdieren en evaluatie van de (cumulatieve) effecten van onderwatergeluid op zeezoogdieren¹⁰.

2.2 Toelichting op het oordeel

2.2.1 Inrichtingsvarianten en meest milieuvriendelijk alternatief

De keuzes voor onderzochte inrichtingsvarianten en het meest milieuvriendelijke alternatief zijn goed onderbouwd¹¹.

2.2.2 Energieopbrengst

De energieopbrengsten en vermeden emissies zijn goed weergegeven.

⁸ De Natuurbeschermingswet (Nbw) is buiten de 12-mijlszone niet van kracht. Zodoende kan geen vergunning in het kader van de Nbw aangevraagd worden. Dat laat onverlet dat conform artikel 6 van de Habitatrichtlijn getoetst moet worden of significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden zijn uit te sluiten. Uit contacten met LNV is gebleken dat het raadzaam is deze toetsing uit te voeren in het kader van de vergunningverleningsprocedure in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr). Hiervoor moet tenminste de oriëntatiefase van de Habitattoets worden doorlopen. Als hieruit volgt dat niet de zekerheid kan worden gegeven dat significante negatieve gevolgen zijn uit te sluiten, dan dient een passende beoordeling te worden opgesteld. Mocht ook uit de passende beoordeling de conclusie getrokken worden dat significante gevolgen niet met zekerheid zijn uit te sluiten moet de ADC-fase van de Habitattoets in de juiste volgorde doorlopen worden.

⁹ Naast de in het MER genoemde mitigerende maatregelen adviseert de Commissie nader te onderzoeken: het inzetten van pingers; het intrillen van de palen in plaats van heien; het aanbrengen van een schuimbekleding rond de palen; het vermijden van heiwerkzaamheden in de perioden dat Bruinvissen in grote dichtheid aanwezig zijn (vast te stellen met behulp van waarnemers en onderwatermicrofoons) en jongen krijgen.

¹⁰ De Commissie adviseert vanaf het moment dat begonnen wordt met heien geluidsmetingen uit te voeren en de aanwezigheid en het gedrag van zeezoogdieren minutieus te volgen.

¹¹ Opvallend is dat in paragraaf 7.2.2. de ruime 3,6 MW-variant en in de samenvatting (S-7-1) de ruime 5,5 MW-variant als MMA wordt benoemd.

2.2.3

Vogels

Beschrijving gebruik studiegebied door vogels

Monitoring Roodkeel- en Parelduiker

Het MER

Bij de beschrijving van het gebruik van het studiegebied door vogels is gebruik gemaakt van de best beschikbare kennis. Om te begrijpen welke gevolgen het windpark heeft voor vogels zijn de vogeldichtheden ingeschat met behulp van ruimtelijke interpolatietechnieken¹². Daarbij is van belang dat Roodkeel- en Parelduiker¹³ via de vliegtuigtellingen systematisch onderschat worden.

De Commissie heeft aanbevolen om de Roodkeel- en Parelduiker expliciet bij het monitoring- en evaluatieonderzoek te betrekken. Dit betekent dat vogeltellingen vanuit het vliegtuig niet toereikend zijn.

De aanvulling

In de aanvulling wordt aanbevolen om in dit verband eerst de resultaten van de metingen van het offshore windpark Egmond aan Zee af te wachten om te bezien of een extra meetinspanning ten aanzien van Roodkeel- en Parelduiker noodzakelijk is. De Commissie onderschrijft deze suggestie.

Inschatting flyway-populatie

Het MER

Het MER verschaft informatie over vogels die *op één moment* in het studiegebied verblijven. Een inschatting van de aantallen die *in de loop van het seizoen* van het studiegebied gebruik maken is niet gegeven omdat de gegevens hiervoor ontbreken. De Commissie onderkent dat het, gelet op de kennisleemtes, lastig is een 'opgetelde trekstroom' te presenteren. Niettemin acht zij deze informatie essentieel als het gaat om soorten gaat waarvan >1% van de flyway-populatie in de loop van het seizoen gebruik maakt van het studiegebied, en die vanwege een korte periode van aanwezigheid niet bij de dichtheidsberekeningen betrokken kunnen worden. Dit geldt met name voor de Grote Jager en Kleine Jager, waarvan een substantieel deel van de flyway-populatie het studiegebied gedurende de trekperiode kan passeren.

De Commissie heeft aanbevolen om zo goed mogelijk in te schatten welk deel van de flyway-populatie van Grote en Kleine Jager het studiegebied gedurende de trekperiode kan aandoen.

De aanvulling

In de aanvulling is een inschatting gegeven van de betekenis van het plangebied voor jagers. Naar schatting 2% van de populatie van Grote en Kleine jager passeert het windpark gedurende de seizoenstrek. Verwacht wordt dat het plangebied voor jagers (die parasiteren op meeuwen en andere zeevogels) minder aantrekkelijk wordt omdat het park gesloten wordt voor visserij waardoor geen grote groepen meeuwen meer aanwezig zullen zijn.

¹² Zie beschrijving op pag. 42-43 van revisie 3.

¹³ Waarvan met name van Roodkeelduiker (veel) meer dan 1% van de flyway-populatie in de loop van het seizoen van het studiegebied gebruik kan maken

- Daar het plangebied als doortrek- en foerageergebied van relatief grote betekenis is voor Grote jager en Kleine jager adviseert de Commissie deze soorten expliciet bij het monitoring- en evaluatieprogramma te betrekken.

Effectbeschrijving en mitigerende maatregelen

Effecten meerdere windparken en intensivering scheepvaartroutes

Het MER signaleert vooral permanente nadelige cumulatieve effecten op Jan van Gent, Alk en Zeekoet. Gesteld wordt dat door de geïntensiveerde scheepvaart bij het gebundelde scenario een ruim gebied rondom de parken ongeschikt kan worden als leefgebied voor de meest gevoelige soorten zeevogels (pag. 49, revisie 3). Dit aspect is in het MER niet verder uitgewerkt en evenmin geadresseerd in hoofdstuk 8 (Leemten in kennis).

De Commissie heeft aanbevolen na te gaan (via bijvoorbeeld een draagkrachtanalyse) wat meerdere windparken bijeen in samenhang met verandering en intensivering van scheepvaartroutes betekenen voor het leefgebied van de meeste gevoelige soorten zeevogels.

De aanvulling

In de aanvulling wordt gesteld dat onduidelijk is hoe de verstoring van windparken en drukke scheepvaartroutes zal uitpakken. Terecht wordt gesteld dat dit een probleem is van ruimtelijke ordening en dat het probleem zal toenemen naarmate steeds meer windparken zullen verrijzen.

- De Commissie adviseert het bevoegd gezag via een draagkrachtanalyse na te gaan wanneer een punt wordt bereikt dat verdere uitbreiding van energiewinning op zee nader bezien zou moeten worden in het kader van de natuurbescherming.

Barrièrewerking en broedvogels

Het MER

In het MER (pag. 18 en 20, revisie 3) wordt gesteld dat broedvogels, waaronder de Kleine Mantelmeeuw, vanwege gewinning weinig hinder ondervinden van het windpark. Buiten het broedseizoen kunnen meeuwen zelfs in groepen bij het park overnachten. Op pagina 45 van revisie 3 wordt gesteld dat duizenden Kleine Mantelmeeuwen in het plangebied kunnen voor komen. Het is de vraag hoe zich dit verhoudt tot het lage aantal meeuwen dat naar verwachting tegen de turbines aan vliegt. Dit is in het MER voor deze soort niet geëxpliciteerd.

De Commissie heeft aanbevolen aan te geven van welke kolonies de Kleine Mantelmeeuwen (en eventueel andere kustbroedvogels) de vogels afkomstig zijn, en welke kans bestaat dat de vogels met turbines in aanraking komen.

De aanvulling

Met de aanvulling is informatie beschikbaar gekomen over de kolonies waarvoor het plangebied van belang kan zijn. Uit de informatie komt naar voren dat de kans dat de vogels met de turbines in aanraking komen beperkt is en naar verwachting minder is dan 1% van het jaarlijkse sterftepercentage. Hoewel recent (nog lopend) onderzoek uitwijst dat foeragerende Kleine Mantelmeeuwen soms aanmerkelijk verder kunnen vliegen dan 100 km van de broedkolonie, acht de Commissie de conclusie navolgbaar dat de effecten niet significant zijn vanwege de lage aanvaringskans.

Barrièrewerking en zeevogels

Het MER

In het MMA zijn de effecten op zeevogels niet per variant en niet per soort berekend omdat de data daarvoor niet toereikend zijn. Een kwantitatieve inschatting per soort ontbreekt. Hoewel kennisleemtes dit bemoeilijken meent Commissie gelet op het voorzorgsbeginsel dat een zo goed mogelijke inschatting van het aantal aanvaringsslachtoffers niet mag ontbreken voor de soorten waarvan >1% van de flyway-populatie in de loop van het seizoen gebruik kan maken van het studiegebied.

De Commissie heeft aanbevolen om het aantal aanvaringsslachtoffers te kwantificeren (evt. inschatting in klassen) van de soorten waarvan >1% van de flyway-populatie in de loop van het seizoen van het studiegebied gebruik kan maken.

De aanvulling

In de aanvulling wordt aangegeven dat er een kennisleemte bestaat wat betreft het aantal individuen dat gedurende het seizoen van het windpark gebruik maakt (turn-over).

Toetsing aan natuurbeschermingsbeleid

Gevolgen voor instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden

Het MER

De Commissie heeft aangegeven dat door middel van de oriëntatiefase (1^e stap van de habitattoets) dient te worden nagegaan of het windpark, al dan niet in cumulatie met andere projecten, via externe werking schade kan toebrengen aan de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden langs de kust. Als significant negatieve gevolgen niet zijn uit te sluiten dient een passende beoordeling te worden opgesteld.

In het MER is alleen een toetsing uitgevoerd aan de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied Voordelta, hoewel Kleine Mantelmeeuwen, waarvoor in sommige Natura 2000-gebieden instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd, grote afstanden kunnen afleggen. De Commissie heeft derhalve geadviseerd na te gaan of naast de Voordelta ook soorten uit andere Natura 2000-gebieden - voor zover relevant in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen - gevolgen kunnen ondervinden van het Windpark afzonderlijk, of in cumulatie met andere activiteiten

De aanvulling

In de aanvulling is beschreven dat alleen gevolgen zijn te verwachten voor Kleine mantelmeeuwen waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd voor de Natura 2000-gebieden Zwanewater en Pettemerduinen, Krammer-Volkerak en Veersche Meer. Beschreven is (zie barrièrewerking en broedvogels) dat de barrièrewerking en de extra sterfte ten gevolge van het windpark bij Scheveningen zeer gering zal zijn, zodat significante effecten vallen uit te sluiten. De Commissie acht deze redenatie navolgbaar.

Effecten op soorten van Annex 1 Vogelrichtlijn en soorten waarvan >1% van flyway-populatie het windpark passeert

Het MER

In het studiegebied komen soorten voor van Annex 1 van de Vogelrichtlijn. Daarnaast kan van een aantal soorten een substantieel deel van de flyway-populatie op trek het studiegebied passeren. De EU-lidstaten dienen op grond

van het in de Vogelrichtlijn verankerde voorzorgsbeginsel schade te voorkomen aan populaties van op het grondgebied van de EU voorkomende soorten, met speciale aandacht voor de soorten van Annex 1 van de Vogelrichtlijn. De Commissie heeft derhalve geadviseerd na te gaan of soorten van Annex 1 van de Vogelrichtlijn of andere soorten waarvan >1% van de flyway-populatie het studiegebied passeren significante gevolgen kunnen ondervinden van het windpark (aantasting leefgebied, barrièrewerking, aanvaring met turbines) afzonderlijk en in cumulatie met andere activiteiten.

De aanvulling

In de aanvulling wordt aangegeven dat er een kennisleemte bestaat wat betreft het aantal individuen van een soort dat gedurende het seizoen van het windpark gebruik maakt. Dit speelt ook elders binnen de EEZ. Deze informatie is nodig om op populatieniveau te bepalen wat de gevolgen kunnen zijn van barrièrewerking (via afname leefgebied en energieverlies/verminderde fitness) en extra sterfte. Dit aspect is vooral in samenhang met de vele overige initiatieven op de Noordzee alsmede de gevolgen van intensivering van scheepsvaart.

- Op grond van het voorzorgsbeginsel acht de Commissie het - gelet op de vele plannen voor ruimtelijke ontwikkelingen in het Noordzeegebied - raadzaam een draagkrachtanalyse voor de EEZ te initiëren teneinde nadelige of onomkeerbare ontwikkelingen op populatieniveau tijdig te signaleren.

Samenvatting

Het MER

Het MER en de addenda bevatten weliswaar de meeste essentiële informatie voor de oriëntatiefase, maar de informatie is verbrokkeld aanwezig en lastig te filteren.

De Commissie heeft geadviseerd in de samenvatting de toetsing van de ingreep aan de Vogel- en Habitatrictlijn (oriëntatiefase) herkenbaar op te nemen.

De aanvulling

In de samenvatting van het MER is de toetsing van de ingreep aan de Vogel- en Habitatrictlijn herkenbaar opgenomen.

Leemten in kennis en evaluatieprogramma

Het overzicht van kennisleemtes (pag. 60-61 van revisie 3) acht de Commissie een goede basis voor de inrichting van een monitoring- en evaluatieprogramma. In het overzicht wordt ook gepleit voor onderzoek ter bepaling van exacte ligging van trekroutes, om het aantal slachtoffers alsmede de gevolgen daarvan op populatieniveau te bepalen. De Commissie acht het daarbij wenselijk de focus te leggen op de soorten waarvan >1% van de flyway-populatie het studiegebied kan aandoen. Dit zijn vooral de soorten die gebruik maken van trekroutes 1 en 2 (zie achtergronddocument in revisie 3).

- De Commissie beveelt aan om bij de inrichting van het monitoring- en evaluatieprogramma rekening te houden met soorten waarvan >1% van de flyway-populatie gebruik maakt van het studiegebied. Gelet op de huidige kennisleemtes is aandacht voor de soortgroepen duikers en jagers daarbij van belang.
- De Commissie acht het gezien de vele plannen voor ruimtelijke ontwikkelingen op de Noordzee en de intensivering van de scheepsvaart wenselijk een draagkracht-

analyse uit te voeren voor de vogelsoorten waarvoor de EEZ een internationaal belang vertegenwoordigd.

2.2.4 Onderwaterleven

Voorkomen en betekenis studiegebied

Voorkomen Bruinvis

Het MER

De Commissie realiseert zich dat over de meeste soorten zeezoogdieren (bijvoorbeeld Zeehonden en Witsnuitdolfijn) onvoldoende informatie aanwezig is om een goede inschatting van de populatiedichtheid in en rond het park te kunnen presenteren¹⁴. Over de Bruinvis is echter relatief veel bekend. In het MER is bij de inschatting van de dichtheid van de Bruinvis in het studiegebied geen rekening gehouden met de dichtheidstoename die de laatste jaren voor de Hollandse kust plaatsvindt¹⁵;

De Commissie heeft geadviseerd een nadere inschatting te maken van het voorkomen van de Bruinvis in het studiegebied en na te gaan wat daarvan de consequenties zijn voor de conclusies.

De aanvulling

In de aanvulling is een nadere inschatting van het voorkomen van de Bruinvis gemaakt. De gradiënt in Figuur 3 uit de aanvulling die is overgenomen uit Brasseur et al. (2004) suggereert nabij het windpark een dichtheid van 0,1 individuen per km² in februari. De Commissie acht dit om verschillende redenen een onderschatting voor de maximale dichtheid in dit gebied:

- Het onderzoek van Brasseur *et al.* (2004) vond plaats van 2002 tot 2004. Er is geen rekening gehouden met de sterke toename in aantallen die sindsdien heeft plaatsgevonden en met het mogelijk verder doorzetten van de trend van een zuidelijker verspreiding van de Bruinvis. De Commissie acht bruinvisdichtheden van 0,5-1 individuen per km² zeker mogelijk
- Uit figuur 2 in Brasseur *et al.* (2004) en uit de NZG Marine Mammal Database valt op te maken dat de aantallen in maart 2x zo hoog zijn als in februari.
- Verondersteld wordt dat tijdens de heiperiode dezelfde dieren verstoord worden. Dit zou ook om steeds een ander deel van de populatie kunnen gaan. Het effect moet in dat geval vermenigvuldigd worden met het aantal turbines.

De Commissie is derhalve van mening dat mogelijk een veel groter deel van de Bruinvispopulatie de effecten van het heien ondervindt dan wordt voorgesteld in de aanvulling.

¹⁴ Voor de Gewone zeehond staat een aanzet in Fig. 3.11 in Lindeboom, H., J. Geurts van Kessel & L. Berkenbosch, 2005. Gebieden met bijzondere ecologische waarden op het Nederlands Continentaal Plat. Rapp. RIKZ/2005.008 / Alterra rapp. nr. 1109.

¹⁵ Brasseur, S, P. Reijnders, O.D. Henriksen, J. Carstensen, J. Tougaard, J. Teilmann, M. Leopold, K. Camphuysen & J. Gordon, 2004. Baseline data on the harbour porpois, *Phocoena phocoena*, in relation to the intended wind farm site NSW, in the Netherlands. Alterra-rapport 1043.

Camphuysen, K., 2004. The return of the harbour porpoise (*Phocoena phocoena*) in Dutch coastal waters. Lutra 47 (1) 135-144

Leopold, M.F. & C.J. Camphuysen, 2006. Bruinvisstrandingen in Nederland in 2006 Achtergronden, leeftijdsverdeling, sexratio, voedselkeuze en mogelijke oorzaken. IMARES rapp. nr C083/06, NIOZ rapp. 2006-5., NZG Marine Mammal Database

Om te voorkomen dat significante effecten optreden adviseert de Commissie de aanwezigheid van zeezoogdieren in de verschillende seizoenen goed te monitoren en de effectiviteit van mitigerende maatregelen te onderzoeken.

Effectbeschrijving

Seismisch onderzoek

In de richtlijnen is niet gevraagd de mogelijke effecten van geluidemissies door *seismisch onderzoek* inzichtelijk te maken. Deze geluidemissies zouden echter wel eens groter kunnen zijn dan die van het heien van de turbines.

- De Commissie adviseert de kennisontwikkeling ten aanzien van de mogelijke effecten van geluidemissies als gevolg van seismisch onderzoek nauwlettend te volgen en als daar aanleiding toe is mitigerende maatregelen in de vergunningvoorschriften op te nemen.

Voorkomen van vissen

Het MER

Tabel 2-12 geeft de min of meer regelmatig aangetroffen benthische vissen weer. Onduidelijk is echter waarom zeer algemeen voorkomende soorten als Schar, grondels, pitvissen, Wijting zandspieringen en Schurftvis ontbreken. Evenzo is niet duidelijk waarom de meest algemene pelagische soorten (Haring, Sprot, Zandspiering) ontbreken. Het MER geeft zodoende een onvolledig beeld van de aanwezige vissoorten. Een deel van deze vis wordt benut als voedsel voor zeezoogdieren en vogels.

De Commissie heeft geadviseerd ook aandacht te besteden aan algemeen voorkomende vissoorten en na te gaan of dat aanleiding geeft de tot nu toe getrokken conclusies bij te stellen.

De aanvulling

In de aanvulling is aangegeven dat er geen betrouwbare informatie beschikbaar is over de dichtheid van de populaties van zeer algemeen voorkomende vissoorten op en rond de windparklocatie. Er zou dan ook geen uitspraak kunnen worden gedaan over de effecten van het windpark op deze soorten en daarmee op het voedselaanbod voor zeezoogdieren en vogels. De Commissie acht het mogelijk dat de informatie over de dichtheid van algemene vissoorten onvoldoende betrouwbaar is, maar vraagt zich af of dat dan niet in versterkte mate geldt voor de informatie over de minder algemene soorten in Tabel 2-12. Terecht wordt er op gewezen dat in algemene zin zal gelden dat de invloed van de visserij op vissoorten relatief groot zal zijn ten opzichte van de effecten als gevolg van het windturbinepark.

Toetsing aan natuurbeschermingsbeleid

In het MER en de aanvulling wordt zowel bij zeehonden en bruinvissen het effect van heien als niet significant beschouwd omdat het zou gaan om een zeer klein deel van de Noordzeepopulatie. Daarnaast wordt gesteld dat de zeehonden en bruinvissen tijdens heiwerkzaamheden het windpark zullen mijden en dat ze snel na beëindiging van de werkzaamheden deels weer zullen terugkeren, behalve in de zone waar de geluidbelasting als gevolg van de windturbines te hoog is.

De Commissie plaatst hier de volgende vraagtekens / kanttekeningen bij:

- Op basis van de veronderstelde dichtheden in het windpark en het oppervlak van de beïnvloedingszone moet aangenomen worden dat het om aanmerkelijk hogere aantallen zeezoogdieren kan gaan dan aange-

geven in het MER en de aanvulling daarop (zie ook boven onder 'Voor-komen Bruinvis').

- Om significante gevolgen (o.a. permanente gehoorbeschadiging) te kunnen uitsluiten acht zij een nadere kwantitatieve onderbouwing van de effecten van (mitigerende maatregelen bij) heien noodzakelijk.
- Uit onderzoek bij de offshore windparken Horns Rev en Nysted kunnen geen éénduidige conclusies getrokken worden over de periode waarin de dichtheden van vóór de ingreep weer zijn bereikt.
- Er bestaan aanzienlijke onzekerheden over de cumulatieve effecten van het windpark met andere activiteiten (waaronder andere windparken).

De Commissie concludeert dan ook dat, gezien de kennisleemtes en onzekerheden in de effectbepaling, significante gevolgen van onderwatergeluid op zeezoogdieren op voorhand niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten.

- De Commissie adviseert bij de verdere besluitvorming over de vergunningverlening rekening te houden met:
 - de consequenties van bovenstaande gelet op het afwegingskader van artikel 6 van de Habitatrictlijn¹⁶;
 - de mogelijkheden om mitigerende maatregelen in te zetten¹⁷;
 - de monitoring van zeezoogdieren en evaluatie van de (cumulatieve) effecten van onderwatergeluid op zeezoogdieren¹⁸.

In het MER worden de effecten van de doorsnijding door het kabeltracé van de SBZ Voordelta als niet significant beschouwd. Qua bodemleven en vis acht de Commissie dit voorstelbaar gezien het zeer beperkte verstoorde oppervlak. Zij acht echter onvoldoende onderbouwd waarom voor de ligplaats van Gewone en Grijs zeehonden op de Hinderplaat op slechts 1,5 km van de aanlanding¹⁹ van alternatief E1 en de variant E2 verstoring geen rol speelt.

- De Commissie adviseert, indien het betreffende kabeltracé E1/E2 wordt gekozen, de effecten van verstoring op de Gewone en Grijs zeehonden op de Hinderplaat aan te geven. Effecten dienen getoetst te worden aan de instandhoudingsdoelen²⁰.

Leemten in kennis en evaluatieonderzoek

Behalve voor offshore windpark Scheveningen Buiten lopen er procedures voor diverse andere offshore windparken op het Nederlandse deel van de

¹⁶ De Natuurbeschermingswet (Nbw) is buiten de 12-mijlszone niet van kracht. Zodoende kan geen vergunning in het kader van de Nbw aangevraagd worden. Dat laat onverlet dat conform artikel 6 van de Habitatrictlijn getoetst moet worden of significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden zijn uit te sluiten. Uit contacten met LNV is gebleken dat het raadzaam is deze toetsing uit te voeren in het kader van de vergunningverleningsprocedure in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr). Hiervoor moet tenminste de oriëntatiefase van de Habitattoets worden doorlopen. Als hieruit volgt dat niet de zekerheid kan worden gegeven dat significante negatieve gevolgen zijn uit te sluiten, dan dient een passende beoordeling te worden opgesteld. Mocht ook uit de passende beoordeling de conclusie getrokken worden dat significante gevolgen niet met zekerheid zijn uit te sluiten moet de ADC-fase van de Habitattoets in de juiste volgorde doorlopen worden.

¹⁷ De Commissie adviseert bijvoorbeeld als mitigerende maatregelen nader te onderzoeken: het intrillen van de palen in plaats van heien; het aanbrengen van een schuimbekleding rond de palen; het vermijden van heiwerkzaamheden in de periode dat Bruinvissen jongen krijgen.

¹⁸ De Commissie adviseert vanaf het moment dat begonnen wordt met heien geluidsmetingen uit te voeren en de aanwezigheid en het gedrag van zeezoogdieren minutieus te volgen.

¹⁹ Strucker R.C.W., Arts F.A., Lilipaly S., Berrevoets C.M. & Meininger P.L. (2006). Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2004/2005. Rapport RIKZ/2006.003.

Stucker R.C.W., Arts F.A., Lilipaly S., Berrevoets C.M. & Meininger P.L. (2007). Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2005/2006. Rapport RIKZ/2007.005

²⁰ Ook indien de werkzaamheden voor de aanleg worden gecombineerd met de aanleg van de BritNed-kabel dient getoetst te worden.

Noordzee, ook van andere initiatiefnemers. De Commissie is van mening dat het meerwaarde heeft de monitoringsprogramma's van de verschillende parken op elkaar af te stemmen, of liever nog in een gezamenlijke studie uit te voeren.

- De Commissie adviseert het bevoegd gezag de monitoringsprogramma's van de verschillende offshore windparken op elkaar af te stemmen en te bevorderen dat de monitoringsopgaven in een overkoepelende studie gezamenlijk uitgevoerd worden.

2.2.5 Effecten op scheepvaartveiligheid

De Commissie is van oordeel dat de (cumulatieve) effecten op de scheepvaartveiligheid in het MER en de verschillende addenda voldoende beschreven zijn. Het beleid van de Nederlandse overheid is er opgericht om het niveau van de scheepvaartveiligheid tenminste te handhaven en waar mogelijk te verbeteren. Het bouwen van obstructies in de EEZ, in de vorm van windmolenparken, lijkt hier per definitie mee in strijd. Preventieve maatregelen in de vorm van routing en het creëren van de zogenaamde “clearways”, onder meer vastgelegd in de Noordzee-pargraaf van de nota Ruimte, zijn er op gericht om zoveel als mogelijk aan het beleid van de overheid tegemoet te komen. Ook is het mogelijk om met verschillende mitigerende maatregelen (b.v. optimaal gebruik aanwezige AIS-apparatuur en preventieve inzet van sleepboten) de mogelijke effecten positief te beïnvloeden.

- De Commissie adviseert het bevoegd gezag binnen de overheid te bevorderen dat de mogelijkheden van AIS optimaal benut worden en er bij de initiatiefnemers op aan te dringen de mogelijkheid van een (gezamenlijk) inhuren van sleepboten nader te onderzoeken.

De aanwezigheid van offshore windparken in de Nederlandse EEZ mag buiten de veiligheidszone rond deze parken geen storende invloed hebben op de werking van de aan boord van schepen en luchtvaartuigen aanwezige elektronische apparatuur, als op de werking van de in de nabijheid opererende walradarsystemen. De Commissie acht het vrijwel onmogelijk vooraf aan te geven of de bouw van een windmolenpark zal leiden tot dergelijke verstoring, en zo ja in welke mate. Eventuele verstoringen zullen tijdens en/of na realisatie van het windpark verholpen dienen te worden. Ten aanzien van de in de nabijheid aanwezige walradarsystemen bijvoorbeeld met behulp van steunzenders.

- De Commissie adviseert hier bij de verdere vergunningverlening aandacht aan te besteden.

De hierboven gesignaleerde problematiek met betrekking tot de storende invloed van offshore windparken op de aan boord van schepen en luchtvaartuigen aanwezige apparatuur, geldt evenzo voor de luchtvaart in het algemeen. Hierbij is het met name mogelijk dat de ontvangst van radio- en transponder signalen verstoord wordt. Ook hier is het vrijwel onmogelijk om vooraf aan te geven of, en zo ja de mate waarin een dergelijke storing zal optreden.

- De Commissie adviseert hier bij de verdere vergunningverlening aandacht aan te besteden.

De hierboven gesignaleerde problematiek met betrekking tot de storende invloed van offshore windparken op de aan boord van schepen en luchtvaartuigen

gen aanwezige apparatuur, geldt evenzo voor de luchtvaart in het algemeen. Hierbij is het met name mogelijk dat de ontvangst van radio- en transponder-signalen verstoord wordt. Ook hier is het vrijwel onmogelijk om vooraf aan te geven of, en zo ja in welke mate een dergelijke storing zal optreden.

- De Commissie adviseert hier bij de verdere vergunningverlening aandacht aan te besteden.

De Commissie pleit er ter voorkoming van misverstanden voor verdere afstemming met het Kustwachtcentrum om eenduidigheid in de verschillende calamiteitenplannen te bevorderen. De calamiteitenplannen voor de verschillende parken kunnen vervolgens als aanhangsel aan het “Rampenplan voor de Noordzee” worden toegevoegd.

- De Commissie adviseert het bevoegd gezag er op toe te zien dat de verschillende initiatiefnemers voor offshore windparken éénduidige calamiteitenplannen opstellen, die zijn afgestemd met het Kustwachtcentrum.

2.2.6 Visuele verstoring

In het hoofdstuk Landschap is aangegeven dat mensen die vanuit de kust over zee turen het park als 'gekriebel aan de horizon' ervaren. De visualisaties ondersteunen dit beeld. Vanaf de duinpassage op 10 meter hoogte zijn de rotoren van de eerste rij molens in theorie echter bijna helemaal zichtbaar. Becijferd is dat het park maximaal 23% van de tijd is waar te nemen. Hoewel het publiek juist zichtbaarheid als een belangrijk punt zal ervaren is aan dit aspect in de samenvatting (revisie 3) weinig aandacht besteed.

- De Commissie beveelt aan om in de vervolgpcedure door middel van een publieksvriendelijke samenvatting expliciet aandacht te geven aan de zichtbaarheid en landschapsbeleving. De visualisaties acht de Commissie functioneel, echter in samenhang met kwantitatieve informatie over de zichtbaarheid²¹.

²¹ In de aanvulling (Samenvatting S-4-2-4) is een fotovisualisatie opgenomen. Daarbij valt op dat in S-5-2-4 sprake is van een ruime 5,5 MW-variant, een variant die in het MER niet is gedefinieerd.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over het milieueffectrapport Offshore
Windpark Scheveningen Buiten en de aanvulling daarop

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 26 april 2007 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Rijkswaterstaat

16

Commissie voor de milieueffectrapportage
t.a.v. ir. J.M. Bremmer
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen :	26 APR. 2007
nummer	
dossier	1532-08
kopie naar :	B. J. D. z.

Contactpersoon
Marcel Langeveld

Datum
25 april 2007

Ons kenmerk
WSV/ 0891

Onderwerp

Advies m.b.t. MER en aanvraag offshore windturbinepark Scheveningen Buiten

Doorkiesnummer
070 33 66 848

Bijlage(n)

div.

Uw kenmerk

-

Geachte mevrouw Bremmer,

Hierbij ontvangt u conform art. 7.20 van de wet milieubeheer (Wm) het milieu-effectrapport (MER), inclusief een aantal aanvullingen, en aanvraag in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) voor het offshore windpark Scheveningen Buiten, zoals ingediend door Evelop Netherlands B.V.

Ik verzoek u hierbij om een advies uit te brengen aan het bevoegd gezag inzake het MER zoals dat door Evelop Netherlands B.V. is ingediend bij bovengenoemde Wbr-aanvraag.

Voor het oprichten en in stand houden van een offshore windpark, inclusief de bijbehorende kabels, is een vergunning op grond van de Wbr vereist. Het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (V&W) is coördinerend ministerie voor Noordzee-aangelegenheden en de Minister is bevoegd gezag voor de Wbr-vergunningverlening.

In het kader van de offshore-vergunningverlening doorloopt het windpark Scheveningen Buiten een milieu-effectrapportage-procedure. In gevolge deze procedure zijn op 3 maart 2006 richtlijnen afgegeven voor het MER van dit windturbinepark. Het MER en de Wbr-aanvraag zijn door ons beoordeeld en op 25 april 2007 aanvaardbaar en compleet bevonden. In de bijlage vindt u een overzicht van de documenten die in dit kader door de aanvrager bij het bevoegd gezag zijn ingediend en u hierbij worden aangeboden.

RWS Noordzee
Postadres Postbus 5807, 2280 HV Rijswijk (ZH)
Bezoekadres Lange Kleiweg 34

Telefoon 070 336 66 00
Fax 070 390 06 91
E-mail marcel.langeveld@rws.nl
Internet www.noordzee.org

Bereikbaar met tram 17 vanaf Den Haag HS en Den Haag CS, 5 minuten loopafstand vanaf station Rijswijk.

Het MER en de Wbr-aanvraag voor offshore windpark Scheveningen Buiten worden op 8 mei 2007 openbaar gemaakt en ter inzage gelegd voor een periode van 6 weken, waarbij een ieder wordt uitgenodigd om zijn/haar zienswijze op het MER te geven. Ontvangen zienswijzen zullen u worden toegestuurd door het Inspraakpunt van Verkeer en Waterstaat. Adviezen, uitgebracht door de wettelijk adviseurs, zullen u apart worden toegestuurd.

De wettelijke termijn, conform art. 7.26 Wm jo. art. 7.20 Wm, voor uw advies is 11 weken na genoemde publicatiedatum. Ik verwacht uw advies dan ook uiterlijk 24 juli 2007 te ontvangen.

Als u nog vragen heeft naar aanleiding van deze brief dan kunt u contact opnemen met de heer M. Langeveld, tel: 070-33 66 848 of e-mail: marcel.langeveld@rws.nl .

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
namens deze,
het Hoofd van de Afdeling Vergunningverlening
Rijkswaterstaat Noordzee

mw. ir. E.M. van Grol

De vergunningaanvraag gaat gepaard met de volgende documenten en/of bijlagen:

1. Brief m.b.t. uw vergunningaanvraag ontvangen op 20 april 2006;
2. Document: 'Windpark Scheveningen Buiten - Plannen, certificaat en design basis' (Bijlagen IX, Design Basis, en X, Structural design steel monopile foundations, zijn vertrouwelijk ingediend en worden niet mee gezonden);
3. Document: 'Windpark Scheveningen Buiten - Milieueffectrapport en Achtergronddocument';
4. Brief m.b.t. errata bij uw vergunningaanvraag ontvangen op 9 mei 2006;
5. Errata: update van figuren in document 'Windpark Scheveningen Buiten - Milieueffectrapport en Achtergronddocument';
6. Brief m.b.t. uw addendum ontvangen op 29 juni 2006;
7. Document: 'Offshore windturbinepark Scheveningen Buiten, addendum vergunningaanvraag 28 juni 2006' (het DNV conceptual design certificaat en het ontwerpdocument transformatorstations zijn vertrouwelijk ingediend en worden niet meegezonden);
8. Brief m.b.t. uw addendum (met kenmerk EVEL05013/Hdo) ontvangen op 11 oktober 2006;
9. Document: 'Offshore windturbinepark Scheveningen Buiten Addendum Vergunningaanvraag 11 oktober 2006'.
10. Brief bij Addendum (met kenmerk: DEVLNL06509/Ezu0710) met datum 13 maart 2007;
11. Document: 'Offshore Windturbinepark Scheveningen Buiten Addendum Vergunningaanvraag 13 maart 2007, (bevat diverse aanvullingen op oorspronkelijk ingediende aanvraag incl. MER van 20 april 2006).

BIJLAGE 1a

Brief van het bevoegd gezag d.d. 26 juni 2007 waarin de Commissie uitstel wordt verleend om advies uit te brengen

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Rijkswaterstaat

Commissie voor de milieueffectrapportage
t.a.v. ir. J.M. Bremmer
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen :	28 JUNI 2007
nummer	
dossier	1532-28
kopie naar :	Dr/Bz ah ll

Contactpersoon
Marcel Langeveld

Datum

26 juni 2007

Ons kenmerk
WSV/ 1353

Onderwerp

Advies m.b.t. MER en aanvraag offshore windturbinepark Scheveningen Buiten

Doorkiesnummer
070 33 66 848

Bijlage(n)

Uw kenmerk

Geachte mevrouw Bremmer,

Onder verwijzing naar onze brief van 25 april 2007 (WSV/0891) waarbij wij uw Commissie hebben verzocht advies uit te brengen voor offshore windturbine park Scheveningen Buiten, deel ik u het volgende mee.

In uw concept-beoordeling voor bovengenoemd initiatief zoals besproken 25 juni 2007 heeft u een aantal punten geconstateerd, waarvan u van mening bent dat die nadere verdieping van de initiatiefnemer vereisen. Ik verwijs daarbij naar uw Memo 'Toetsing MER offshore Windpark Scheveningen Buiten' hieromtrent.

Ik deel u hierbij mee dat ik inmiddels de initiatiefnemer voor het park Scheveningen Buiten (Evelop) heb geïnformeerd van uw bevinden alsmede uw wens tot nadere onderbouwing van enkele gegevens. Ik heb de initiatiefnemer gevraagd mij uiterlijk zes weken na vandaag (7 augustus 2007) te informeren over de reactie hierop.

Zodra ik een reactie van de initiatiefnemer heb ontvangen, zal ik u daarvan in kennis stellen, en u deze doen toekomen, opdat u e.e.a. kunt meenemen in uw eindadvies.

Uiteraard wordt hiermee de wettelijke adviestermijn van uw commissie per 24 juli 2007 tot nader order opgeschort. Na ontvangst van de documentatie/reactie van de initiatiefnemer zal ik u berichten over de termijn waarop ik van u uw eindadvies zou wensen te ontvangen.

RWS Noordzee
Postadres Postbus 5807, 2280 HV Rijswijk (ZH)
Bezoekadres Lange Kleiweg 34

Telefoon 070 336 66 00
Fax 070 390 06 91
E-mail marcel.langeveld@rws.nl
Internet www.noordzee.org

Bereikbaar met tram 17 vanaf Den Haag HS en Den Haag CS, 5 minuten loopafstand vanaf station Rijswijk.

wsv/ 1353

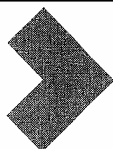
Als u nog vragen heeft naar aanleiding van deze brief dan kunt u contact opnemen met de heer M. Langeveld, tel: 070-33 66 848 of e-mail: marcel.langeveld@rws.nl.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
namens deze,
het Hoofd van de Afdeling Vergunningverlening
Rijkswaterstaat Noordzee

mw. ir. E.M. van Grol

Kennisgeving van het milieueffectrapport in Staatscourant nr. 88 d.d. 9 mei 2007

Inspraak MER offshore windturbinepark op de Noordzee

Gedurende de periode 9 mei tot en met 19 juni 2007 ligt het milieueffectrapport (MER) van het offshore windpark Scheveningen Buiten van Evelop Netherlands B.V. (Evelop), alsmede de bijbehorende vergunningaanvraag op grond van de Wet beheer Rijkswaterstaatswerken (Wbr), ter inzage.

Dit MER doorloopt een voorbereidingsprocedure overeenkomstig de Wet milieubeheer (Wm) en de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Op grond daarvan kunt u uw mening over de inhoud van dit MER kenbaar maken.

Achtergrond

Voor het oprichten en instandhouden van een windturbinepark, inclusief de kabels, is een vergunning op grond van de Wbr vereist. De minister van Verkeer en Waterstaat (VenW) is bevoegd gezag voor de Wbr-vergunningverlening. Bij een vergunningaanvraag dient onder meer een MER gevoegd te worden. Meer achtergronden zijn te vinden op www.noordzeeloket.nl.

Het MER

Het MER is het eindproduct van een milieueffectrapportage (m.e.r.). U leest in het MER wat is onderzocht op basis van de eerder gepubliceerde startnotitie voor iedere locatie en de door het bevoegd gezag uitgegeven 'Richtlijnen voor de m.e.r.'. Het MER bevat onder meer een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop deze zal worden uitgevoerd. In het MER worden onder andere alternatieven beschreven en wordt uitgelegd welke (milieu)effecten zijn onderzocht, zowel met betrekking tot de bestaande situatie als de te verwachten ontwikkelingen. Het resultaat van de als zodanig uitgevoerde onderzoeken zijn gebundeld in het MER.

Waar kunt u het MER en de Wbr-aanvraag inzien?

Het MER, inclusief de Wbr-aanvraag, kunt u van 9 mei tot en met 19 juni 2007 gedurende de reguliere openingstijden inzien op de volgende locaties:

- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Noordzee in Rijswijk;
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Noord-Nederland in Leeuwarden;
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Noord-Holland in Haarlem;
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Zuid-Holland in Rotterdam;
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Zeeland in Middelburg;

- het ministerie van Verkeer en Waterstaat in Den Haag;
- de hoofdvestigingen van de openbare bibliotheken in Groningen, Haarlem, Den Haag, Middelburg.

Hoe kunt u uw zienswijze kenbaar maken?

De minister van VenW nodigt u uit gedurende de gehele termijn van de terinzagelegging uw zienswijze op dit initiatief, schriftelijk of mondeling, naar voren te brengen. Wij verzoeken u in uw zienswijze de naam van de initiatiefnemer en de locatie te vermelden.

Uw schriftelijke zienswijze kunt u tot en met 19 juni 2007 sturen naar:

Inspraakpunt
MER-en Windturbineparken Noordzee
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

U kunt ook via internet uw zienswijze kenbaar maken via:
www.inspraakvenw.nl.

Als u mondeling wilt inspreken, wordt u vriendelijk verzocht dit voor 13 juni 2007 kenbaar te maken aan het Inspraakpunt, telefoon 070 351 96 04.

Wat gebeurt er met uw reactie?

Het Inspraakpunt bundelt alle reacties en stuurt deze naar de minister van VenW en de Commissie voor de m.e.r. Deze commissie adviseert de minister over het MER. Mede op basis van dit advies en de inspraakreacties stelt de minister vervolgens een besluit vast. Hiertoe zal in een later stadium eerst een ontwerpbesluit ter inzage worden gelegd waarop u te zijner tijd wederom kunt inspreken.

Nadere informatie

Voor inlichtingen over de inspraakprocedure kunt u zich wenden tot het Inspraakpunt, telefoon 070 - 351 96 04. De samenvattingen van het MER en de Wbr-aanvraag kunt u downloaden via www.inspraakvenw.nl.

Voor nadere informatie over de inhoud van de Wbr-aanvraag/MER, kunt u contact opnemen met Rijkswaterstaat Noordzee, de heer M. Langeveld, telefoon 070 - 336 68 48.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Evelop BV

Bevoegd gezag: Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat

Besluit: Vergunning op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr)

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: -

In de Beleidsregels inzake toepassing van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken op installaties in de exclusieve economische zone is vastgelegd dat in het kader van de vergunningprocedure m.e.r. moet worden doorlopen.

Activiteit:

De aanleg van een windturbinepark in de Noordzee op ca. 30 km uit de kust, ter hoogte van Scheveningen.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 15 maart 2005

richtlijnenadvies uitgebracht: 16 mei 2005

richtlijnen vastgesteld: 2 maart 2006

kennisgeving MER: 9 mei 2007

toetsingsadvies uitgebracht: 7 september 2007

Bijzonderheden:

Het windpark bestaat uit 89 windturbines met een ashoogte van ca 77 meter en een vermogen van 3 MW. Het beslaat een oppervlakte van ca. 31 km² (exclusief veiligheidszone). De op te wekken elektriciteit zal, na spanningstransformatie door middel van een transformatorstation, via een elektriciteitskabel naar het vaste land worden getransporteerd. De aanlanding van de elektriciteitskabel zal plaats vinden bij Noordwijk aan Zee, en daar aansluiten op het elektriciteitsnet.

De Commissie heeft bij toetsing van het MER tekortkomingen geconstateerd, die zij essentieel acht voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de verdere besluitvorming. De belangrijkste tekortkomingen betreffen de vereisten vanuit de natuurbeschermingswetgeving. In het MER is onvoldoende informatie aanwezig om met zekerheid te stellen dat nabijgelegen Natura 2000-gebieden, in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen, niet worden aangetast. Ook is onvoldoende informatie beschikbaar over mogelijke schade aan kwetsbare populaties van soorten die bescherming genieten onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn.

In een aanvulling op het MER is voldoende basisinformatie over deze punten beschikbaar gekomen. Gezien de aanwezige kennisleemtes en onzekerheden in de effectbepaling concludeert de Commissie echter dat significante gevolgen van onderwatergeluid op zeezoogdieren op voorhand niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten.

De Commissie adviseert daarom om bij de verdere besluitvorming over de vergunningverlening aandacht te besteden aan:

- de consequenties hiervan gelet op het afwegingskader van artikel 6 van de Habitatrichtlijn;
- de mogelijkheden om mitigerende maatregelen in te zetten;
- de monitoring van zeezoogdieren en evaluatie van de (cumulatieve) effecten van onderwatergeluid op zeezoogdieren.

Naast de aanbevelingen die zich richten op natuurbescherming, doet de Commissie een aantal aanbevelingen op het vlak van de nautische veiligheid en het monitorings- en evaluatieprogramma.

De Commissie merkt nog op dat behalve voor offshore windpark Scheveningen Buiten er procedures lopen voor diverse andere offshore windparken op het Nederlandse deel van de Noordzee, ook van andere initiatiefnemers. De Commissie adviseert het bevoegd gezag de monitoringsprogramma's van de verschillende offshore windparken op elkaar af te stemmen en te bevorderen dat de monitoringsopgaven in een overkoepelende studie gezamenlijk uitgevoerd worden.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. P. van der Boom
dr. W.N.M. van Moorsel
J. Nipius
drs. L. van Rijn-Vellekoop (voorzitter)
ing. R.L. Vogel

Secretarissen van de werkgroep:

dr. G.P.J. Draaijers
ir. J.M. Bremmer

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum reactie	van persoon of instantie	plaats
1.	2007-05-25	H.J.T. van Beek	Heiloo
2.	2007-05-09	Zeehaven IJmuiden NV	IJmuiden
3.	2007-06-08	Luchtverkeersleiding Nederland	Schiphol
4.	2007-06-13	Productschap Vis	Rijswijk
5.	2007-06-15	Taq Energy B.V.	Den Haag
6.	2007-05-10	A.J. Rooseboom	Den Haag
7.	2007-06-19	drs. A.F. Kranendonk	Amsterdam

Alle bovengenoemde inspraakreacties zijn ontvangen door het bevoegd gezag dat ze op de navolgende datum(s) aan de Commissie ter beschikking heeft gesteld:

nrs. 1 t/m 7 op 25 juni 2007

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Offshore Windpark Scheveningen Buiten en de aanvulling daarop

Evelop heeft het voornemen om op ca. 30 km uit de kust, ter hoogte van Scheveningen, het offshore windpark Scheveningen Buiten te bouwen. In het voorkeursalternatief bestaat dit uit 89 windturbines met een ashoogte van 77 meter en een vermogen van 3,6 MW. Het windpark beslaat een oppervlakte van ca. 31 km² (exclusief veiligheidszone). De op te wekken elektriciteit zal, na spanningstransformatie door middel van een transformatorstation, via een elektriciteitskabel naar het vaste land worden getransporteerd. De aanlanding van de elektriciteitskabel zal plaatsvinden bij Noordwijk aan Zee en daar aansluiten op het elektriciteitsnet.

ISBN: 978-90-421-2131-7